

Ольга Миколаївна КУДІНА

к.е.н., доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу,
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
ORCID ID: 0000-0002-3568-2406
E-mail: Olga.kudina2901@gmail.com

Вікторія Валеріївна ВОЙТКО

к.е.н., доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу,
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
ORCID ID: 0000-0002-3174-0170
E-mail: viktoriia.tiutlikova@hneu.net

Андрій Вікторович ТИРІНОВ

к.е.н., доцент кафедри обліку і бізнес-консалтингу,
Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця
E-mail: a-v-t@ukr.net

АУТСОРСИНГ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ПОСЛУГ

Кудіна, О. М. Аутсорсинг бухгалтерських послуг [текст] / Ольга Миколаївна Кудіна, Вікторія Валеріївна Войтко, Андрій Вікторович Тирінов // Український журнал прикладної економіки. – 2020. – Том 5. – № 2. – С. 135–141. – ISSN 2415-8453.

Анотація

Розглянуто трактування бухгалтерського аутсорсингу. Уточнено поняття «аутсорсинг» із позиції комерційної установи (як повне або часткове делегування на договірних умовах певного бізнес-процесу з метою забезпечення якості управління діяльністю суб'єкта господарювання на обслуговування аутсорсера, що спеціалізується у відповідній сфері) та аутсорсингової компанії (як послуги аутсорсера, що спеціалізується у відповідній сфері, тобто виконанні на підставі договору певного бізнес-процесу підприємства-клієнта). Перелічені суб'єкти, які беруть на виконання відповідно до договору аутсорсингу певні бізнес-процеси. Визначені об'єкти обліку, зокрема в аутсорсера – процес надання послуг для нового клієнта, у підприємства-клієнта – витрати на аутсорсинг. Розглянута класифікація бухгалтерського аутсорсингу, враховуючи вимоги до його організації за такими ознаками: часовий період (аутсорсинг довготривалого та тимчасового характеру); порядок співпраці (аутсорсинг дистанційний та стаціонарний); механізм здійснення (аутсорсинг перехресний та прямий); перелік робіт (повний і частковий аутсорсинг). Наведено перелік послуг бухгалтерського аутсорсингу в Україні загалом. Показані переваги бухгалтерського аутсорсингу: вартість послуг значно нижче, ніж утримувати бухгалтерську службу; висока кваліфікація працівників аутсорсингової компанії дозволяє економити гроші на навчанні персоналу; можливість чіткого фокусування керівництва на більш важливих бізнес-процесах, ніж ведення бухгалтерського обліку; відсутність плинності бухгалтерських кадрів; захищеність від бухгалтерської помилки, оскільки діяльність багатьох аутсорсингових компаній застрахована, у випадку помилки такі фірми сплачують штрафи. Проаналізовані недоліки аутсорсингу бухгалтерського обліку українськими підприємствами: це можливий відтік інформації; вимушена зміна постачальника аутсорсингових послуг; необхідність ведення виробничого обліку силами самого підприємства для забезпечення більшої оперативності, конфіденційності; формальне складання звітності

аутсорсинговою компанією. Аутсорсинг бухгалтерського обліку є перспективним напрямом для підприємств, але потрібно уважно підходити до вибору аутсорсингової компанії. Проаналізовані переваги та недоліки аутсорсингу бухгалтерського обліку дадуть змогу в подальшому проводити дослідження, пов'язані з обґрунтуванням доцільності та ефективності застосування такого виду аутсорсингових послуг.

Ключові слова: аутсорсинг, аутсорсер, аутсорсингова компанія, бухгалтерський аутсорсинг.

Olha KUDINA

PhD in Economics, Associate Professor of Accountancy and Business Consulting Department
in Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (Ukraine)

Viktoria VOYTKO

PhD in Economics, Associate Professor of Accountancy and Business Consulting Department
in Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (Ukraine)

Andriy TYRINOV

PhD in Economics, Associate Professor of Accountancy and Business Consulting Department
in Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (Ukraine)

ACCOUNTING OUTSOURCING

Abstract

The interpretation of accounting outsourcing is considered. The concept of "outsourcing" from the standpoint of a commercial institution (as a full or partial delegation on contractual terms of a business process to ensure the quality of management of the entity to service an outsourcer specializing in the field) and outsourcing company (as an outsourcer, specializing in the relevant field, i.e. the implementation on the basis of the contract of a certain business process of the client company) is specified. Entities that take out certain business processes in accordance with the outsourcing agreement are listed. Objects of accounting, in particular for the outsourcer – the process of providing services to a new client, for the client company – the cost of outsourcing are determined. The classification of accounting outsourcing is considered, taking into account the requirements for its organization on the following grounds: time period (outsourcing of long-term and temporary nature); order of cooperation (outsourcing remote and stationary); implementation mechanism (cross and direct outsourcing); list of works (full and partial outsourcing). The list of accounting outsourcing services in Ukraine in general is given. The advantages of accounting outsourcing are shown: the cost of services is much lower than maintaining an accounting service; high qualification of employees of the outsourcing company allows to save money on staff training; the ability to clearly focus management on more important business processes than accounting; lack of turnover of accounting staff; protection against accounting errors, as the activities of many outsourcing companies are insured, in case of error, such firms pay fines. The shortcomings of accounting outsourcing by Ukrainian enterprises are analyzed: this is a possible outflow of information; forced change of outsourcing service provider; the need for production accounting by the enterprise itself to ensure greater efficiency, confidentiality; formal reporting by an outsourcing company. Accounting outsourcing is a promising area for businesses, but you need to be careful when choosing an outsourcing company. The analyzed advantages and disadvantages of accounting outsourcing will allow further research related to the justification of the feasibility and effectiveness of this type of outsourcing services.

Keywords: outsourcing, outsourcer, outsourcing company, accounting outsourcing.

JEL classification: Q56

Вступ

Зростання динамічності та непередбачуваності середовища господарювання, посилення конкурентної боротьби актуалізують питання удосконалення управління бізнес-процесами підприємства. Тому підприємства намагаються скористатися перевагами аутсорсингу різних бізнес-процесів, зокрема й ведення бухгалтерського обліку. В світовій практиці аутсорсинг – це складання контрактів з третіми сторонами задля того, щоб бізнес міг уникнути певних витрат, наприклад таких, як податки. Таким чином, найголовнішим драйвером використання аутсорсингових послуг виступає скорочення витрат підприємства.

Дослідження теоретичних та практичних питань бухгалтерського аутсорсингу здійснювалося в працях таких науковців та фахівців-практиків, як І.Д. Котляров, А.М. Поплюйко, Л.С. Скакун, А.Ж. Султангужієва, Е.А. Шевелева, Т.І. Фурсова, О.П. Логвінова.

Мета та завдання статті

Метою статті є розмежування переваг та недоліків переходу в аутсорсинг бухгалтерського обліку підприємствами України.

Виклад основного матеріалу дослідження

Ведення бухгалтерського обліку – це обов'язковий та безперервний бізнес-процес підприємства з дня реєстрації до ліквідації. Згідно із законодавством України, всі юридичні особи незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, зобов'язані вести бухгалтерський облік. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» передбачаються такі форми його організації:

введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером;

користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, який здійснює підприємницьку діяльність без створення юридичної особи;

ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або підприємством, суб'єктом підприємницької діяльності, самозайнятою особою, що провадять діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності;

самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства. Ця форма організації бухгалтерського обліку не може застосовуватися на підприємствах, звітність яких повинна оприлюднюватися, та в бюджетних установах [1].

Керівник підприємства відповідає за організацію бухгалтерського обліку на підприємстві, тому пошук висококваліфікованого досвідченого головного бухгалтера є одним з перших та найбільш відповідальних завдань для кожного керівника. Дійсно, професійні спеціалісти здатні налагодити ведення бухгалтерського обліку, своєчасне звітування та контроль за майном підприємства. Але нерідко трапляються випадки найму не надто професійного головного бухгалтера і, як наслідок цього, виникають помилки в звітуванні, непорозуміння з керівництвом.

Закон дозволяє більшості підприємств, крім бюджетних установ та підприємств, що становлять суспільний інтерес (у них повинна бути бухгалтерська служба), обирати користування послугами спеціаліста з бухгалтерського обліку або аудиторської фірми. Пошук найкращих способів організації бухгалтерського обліку може привести керівництво підприємства до аутсорсингу таких послуг.

Розглянемо трактування саме бухгалтерського аутсорсингу. Бухгалтерський аутсорсинг – це спосіб забезпечення діяльності підприємства з передачею функцій бухгалтерського обліку спеціалізованій компанії на договірній основі. Він включає послуги з відновлення та ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової

звітності, оптимізації податкових платежів та інших відрахувань. Тобто аутсорсинг бухгалтерського обліку – це комплексне бухгалтерське забезпечення компанії спеціалістами профільної сторонньої організації [2].

Фурсова Т.І., Логвінова О.П. визначають бухгалтерський аутсорсинг як форму взаємодії, при якій зовнішня компанія (аутсорсер) включається в робочі бізнес-процеси компанії-замовника як цілісний функціональний підрозділ, залишаючись при цьому організаційно і юридично самостійним [3].

Султангуджиева А.Ж. надає уточнення поняття «аутсорсинг» із позиції комерційної установи (як повне або часткове делегування на договірних умовах певного бізнес-процесу з метою забезпечення якості управління діяльністю суб'єкта господарювання на обслуговування аутсорсера, що спеціалізується у відповідній сфері) та аутсорсингової компанії (як послуги аутсорсера, що спеціалізується у відповідній сфері, з метою виконання на підставі договору певного бізнес-процесу підприємства-клієнта). [4, с. 21].

Суб'єктом, який приймає на виконання відповідно до договору аутсорсингу певні бізнес-процеси, є виконавець або, як його часто називають, аутсорсер. До складу аутсорсерів належать аудиторські, консалтингові фірми, спеціалізовані (аутсорсингові фірми, фахівці з бухгалтерського обліку, зареєстровані як фізичні особи – підприємці, тощо) [4, с. 21].

Ляхович Г.І. зазначає, що з укладанням та подальшим виконанням договору бухгалтерського аутсорсингу у його сторін виникатимуть нові для них об'єкти обліку, зокрема в аутсорсера – процес надання послуг для нового клієнта, у підприємства-клієнта – витрати на аутсорсинг. Також автором пропонується класифікація бухгалтерського аутсорсингу, враховуючи вимоги до його організації за такими ознаками: часовий період (аутсорсинг довготривалого та тимчасового характеру); порядок співпраці (аутсорсинг дистанційний та стаціонарний); механізм здійснення (аутсорсинг перехресний та прямий); перелік робіт (повний та частковий аутсорсинг) [5].

З переходом на аутсорсинг бухгалтерських послуг у підприємства відбуваються зміни в роботі власної бухгалтерської служби залежно від виду аутсорсингу. Це рішення обов'язково повинно бути зафіксоване у наказі про облікову політику, тому що воно може привести до нового документообігу, зміни програмного продукту, реорганізації бухгалтерського відділу.

Інтернет-простір рясніє оголошеннями про надання та переваги аутсорсингу бухгалтерського обліку.

Аутсорсингові компанії пропонують: ведення бухгалтерського обліку; бухгалтерське обслуговування; бухгалтерський супровід.

Ведення бухгалтерського обліку позиціонується як послуга для малого та середнього бізнесу з метою оптимізації витрат на утримання бухгалтерської служби. Бухгалтерський облік розглядається як сервісна бізнес-функція, яку можна передати на аутсорсинг. Такий формат роботи доречний для новостворених підприємств та всіх, хто шукає можливість підвищити якість обліку та оптимізувати витрати на утримання адміністративного апарату.

Бухгалтерське обслуговування – це виконання окремих послуг, наприклад ведення кадрового обліку, постановки та відновлення бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський супровід – це повний комплекс послуг ведення бухгалтерського обліку для компаній, що зареєстровані в Україні. Це багаторівневий контроль бухобліку з мінімізацією впливу «людського фактору». А також підвищена відповідальність перед клієнтом за порядок у звітах і своєчасність їх подачі. При цьому значна економія на витратах в порівнянні з відділом бухгалтерії в структурі компанії.

Що включають в себе послуги бухгалтерського аутсорсингу в Україні загалом?

1. Первинний облік (робота з первинними документами).
2. Поточний облік (відображення всіх операцій на рахунках бухгалтерського і

податкового обліку в бухгалтерських програмах).

3. Нарахування заробітної плати, розрахунок відпускних, лікарняних, декретних, преміальних, різних видів компенсацій та інших виплат на користь співробітників клієнта і, відповідно, всіх «зарплатних» податків з даних нарахувань;

4. Формування і здача податкової та бухгалтерської звітності в податкові органи, позабюджетні фонди, до органів статистики та інші контрольовані органи, в електронному вигляді тощо;

5. Консультування клієнтів з виникаючих питань в частині оптимізації оподаткування та можливих податкових ризиків;

6. Представлення інтересів клієнта в податкових органах.

Перелік основних послуг аутсорсингових компаній майже однаковий, він як правило називається «базовий тариф». Враховуючи те, що кожному бізнесу притаманні свої специфічні особливості, такі як види діяльності, наявність нестандартних операцій, кількість працівників, система оподаткування, аутсорсингові компанії пропонують пакети додаткових послуг. Базова мінімальна ціна приблизно відповідає вартості бухгалтерського супроводу клієнта з невеликим обсягом операцій і простим видом діяльності (наприклад, послуги або оптова торгівля). Реальна ціна може відрізнятись від базової мінімальної – вона буде вище, якщо у вас більше операцій або працівників, або більш складний вид діяльності (наприклад, виробництво), або кілька видів діяльності.

Розглянемо основну послугу створення та підтримки у робочому стані облікової бази даних. Оновлення програмного забезпечення буде входити до основної послуги, але розміщення на сервері аутсорсингової компанії облікової бази підприємства-замовника буде входити до додаткової послуги, тобто буде сплачуватися окремо. Також окремо буде сплачуватися внесення змін у стандартну конфігурацію баз даних.

Найтиповіша бухгалтерська процедура – реєстрація господарських операцій – буде входити в основну плату, якщо підприємство має небагату кількість операцій на місяць (кількість обговорюється). Задля того, щоб облік залишався своєчасним і точним, потрібно залишити підприємству-клієнту ведення виробничого обліку. Ця частина обліку дуже важлива для надання керівництву оперативної інформації і найчастіше є комерційною таємницею підприємства.

Послуга складання та здача звітності відноситься до основної тільки в межах обов'язкової фінансової звітності. Податкова звітність про працю, як правило йде як інша основна послуга, або додаткова послуга за додаткову плату.

Підприємство-клієнт може розраховувати на юридичну підтримку з боку аутсорсингової компанії, а саме консультації з бухгалтерського обліку, податкового законодавства, господарського права. Також аутсорсингові компанії пропонують послуги зі складання договорів, листів контролюючим органам, установчих документів, наказів та ін. Додатково може сплачуватися економічна та юридична експертиза договорів.

Приймаючи рішення про підписання договору з аутсорсинговою компанією, потрібно враховувати такі переваги бухгалтерського аутсорсингу: вартість послуг значно нижче, ніж утримувати бухгалтерську службу; висока кваліфікація працівників аутсорсингової компанії дозволяє економити гроші на навчанні персоналу; можливість чіткого фокусування керівництва на більш важливих бізнес-процесах, ніж ведення бухгалтерського обліку; відсутність плинності бухгалтерських кадрів; захищеність від бухгалтерської помилки, оскільки діяльність багатьох аутсорсингових компаній застрахована, у випадку помилки такі фірми сплачують штрафи.

Невеликі підприємства, як правило новостворені, частіше погоджуються на повний аутсорсинг бухгалтерського обліку. Великі підприємства або підприємства зі специфічною діяльністю схильні віддавати на аутсорс рутинні операції з обліку оплати праці, закупівлі матеріалів. Ведення податкового обліку повинно обговорюватися окремо, тому що це дуже велика ділянка трудомісткої бухгалтерської роботи, особливо

якщо підприємство зареєстровано платником податку на додатну вартість. Таким чином, в найбільшій мірі впливають на ціну бухгалтерського супроводу такі фактори: система оподаткування підприємства-замовника (загальна чи на єдиному податку); наявність зовнішньоекономічної діяльності; наявність розрахунків за готівку; наявність великої кількості необоротних засобів; необхідність реєстрації податкових накладних.

До послуг, які надаються за додаткову плату, відноситься складання звітів з управлінського обліку. Розробка нормативів витрат матеріалів, палива, енергоносіїв, утворення відходів та ін., складання планових калькуляцій – це «вищий пілотаж» і дуже кропітка ділянка бухгалтерської праці, яка надає цінну інформацію підприємству та дозволяє уникнути зайвих витрат.

Аналізуючи додаткові послуги аутсорсингових компаній, починаєш поважати працю штатних бухгалтерів, які за невелику середню заробітну плату несуть на собі тягар рутинної роботи. Постійні зміни у податковому законодавстві, у правилах регулювання діяльності змушують бухгалтерів бути обізнаними та постійно підвищувати свій рівень майстерності. Досвідчений бухгалтер за свою заробітну плату буде виконувати всі доручення керівництва та не буде вимагати додаткової нагороди. На відміну від такого працівника, аутсорсингова компанія надасть підприємству-замовнику немалий рахунок за кожну додаткову послугу.

Великою проблемою на сьогоднішній день є знецінення та нерозуміння керівництвом підприємств бухгалтерської праці. Програмне забезпечення, яке прийшло на допомогу, постійно оновлюється та примушує бухгалтера йти в ногу з часом. Перехід на нові стандарти обліку, застосування міжнародних стандартів змушують бухгалтерів постійно навчатися та вкладати гроші в навчання, оновлення, удосконалення програмного забезпечення. В міру зростання ділової активності підприємства зростають обсяги бухгалтерської роботи. Ця робота найчастіше не зрозуміла керівництву та, на думку директорів, не потребує додаткових вкладень. Розуміння вартості рядового бухгалтерського працівника може з'явитися після знайомства директора з переліком додаткових послуг від аутсорсингових компаній, в якому за кожне відхилення від основних послуг буде нараховано плату.

Тому слід зазначити недоліки аутсорсингу бухгалтерського обліку українськими підприємствами. По-перше, це можливий відтік інформації. Довіра до аутсорсингової компанії будується на її репутації та досвіду роботи на ринку послуг. Успішний бізнес часто стикається з рейдерським захопленням. Відтік конфіденційної інформації може бути поштовхом до такого захоплення. По-друге, вимушена зміна постачальника аутсорсингових послуг. Ця зміна може бути через припинення роботи аутсорсингової компанії, через підвищення тарифу на обслуговування. Інформація про зростання прибутковості підприємства-замовника може призводити до збільшення плати аутсорсинговій компанії. По-третє, необхідність ведення виробничого обліку силами самого підприємства для забезпечення більшої оперативності, конфіденційності. Бухгалтер підприємства повинен проводити звіти з контрагентами, виїжджати на виробництво для вирішення поточних питань. По-четверте, формальне складання звітності аутсорсинговою компанією. Звітність для податкової інспекції і звітність для керівництва несе різне смислове навантаження. Найчастіше аутсорсингова компанія має брак інформації для складання управлінської звітності.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Аутсорсинг бухгалтерського обліку є перспективним напрямом для підприємств, але потрібно уважно підходити до вибору аутсорсингової компанії. Проаналізовані переваги та недоліки аутсорсингу бухгалтерського обліку дадуть змогу в подальшому проводити дослідження, пов'язані з обґрунтуванням доцільності та ефективності застосування такого виду аутсорсингових послуг.

Список літератури

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
2. Гуральская С. Преимущества бухгалтерского аутсорсинга. 2016. URL: http://rosco.su/press/preimushchestva_bukhgalterskogo_outsorsinga/.
3. Фурсова Т. І., Логвінова О. П. Сучасний стан та особливості аутсорсингу бухгалтерських послуг. *Модернізація фінансово-кредитної системи: досвід та перспективи*: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (в авторській редакції), (м. Северодонецьк, 27–29 квітня 2015 р.). Северодонецьк : СНУ ім. В. Даля, 2015. С. 90–92. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/84594168.pdf>.
4. Султангужиева А. Ж. Организация бухгалтерского учета на условиях дистанционного аутсорсинга : дис. ... к.э.н. : 08.00.12 ; ФГБОУ ВПО «Государственный университет управления». Москва. ФГБОУ ВПО ГУУ. 2015. 222 с.
5. Ляхович Г. І. Бухгалтерський аутсорсинг: підходи до трактування та класифікації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_9_26.
6. Погрибняк Д. С. Развитие организации бухгалтерского обліку объединяющих предприятий. *Глобальные та национальные проблемы экономики*. 2017. № 17. С. 875-879.
7. Воскресенська Т. І. Аутсорсинг бухгалтерського обліку: сутність та особливості поширення в Україні. *Бізнес Інформ*. 2018. № 1. С. 254-259.
8. Ляхович Г. І. Розрахунок ефективності бухгалтерського аутсорсингу. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2018. Вип. 1 (39). С. 83–87.

References

1. Pro bukhghalters'kyu oblik ta finansovu zvitnist' v Ukrayini. Zakon Ukrayiny. (1999). [On accounting and financial reporting in Ukraine. Law of Ukraine]. No. 996-XIV dated July 16, 1999. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.
2. Hural'skaya, S. (2016). «Advantages of accounting outsourcing». Available at: http://rosco.su/press/preimushchestva_bukhgalterskogo_outsorsinga/.
3. Fursova, T. I., Lohvinova, O. P. «The current state and features of outsourcing of accounting services». *Modernizatsiya finansovo-kredytanoi systemy: dosvid ta perspektivy*. [Modernization of the financial and credit system: experience and prospects]. *Materials of the international scientific-practical Internet conference (in the author's edition)*, (Severodonetsk, 27th – 29th April 2015). Severodonetsk: SNU named after V. Dalya, pp. 90–92. Available at: <https://core.ac.uk/download/pdf/84594168.pdf>.
4. Sultanguzhieva, A. Zh. (2015). Organizacija bukhgalterskogo ucheta na uslovijah distancionnogo outsorsinga [Organization of accounting in terms of remote outsourcing]. Abstract of Ph.D. Thesis. 08.00.12. FGBOU VPO «Gosudarstvennyj universitet upravlenija». FGBOU VPO GUU. Moscow. Russia.
5. Lyakhovych, H. I. (2016). «Accounting outsourcing: approaches to interpretation and classification». *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*. no. 9. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_9_26.
6. Pohribnyak, D. S. (2017). «Development of the organization of accounting of associations of enterprises». *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky*. no. 17, pp. 875-879.
7. Voskresens'ka, T. I. (2018). «Outsourcing of accounting: the essence and features of distribution in Ukraine». *Biznes Inform*. no. 1. pp. 254-259.
8. Lyakhovych, H. I. (2018). «Calculation of the efficiency of accounting outsourcing». *Problemy teorii ta metodolohiyi bukhghalters'koho obliku, kontrolyu i analizu*. Issue. 1 (39). pp. 83–87.

Стаття надійшла до редакції 10.03.2020 р.